

С. Я. Лихова,

доктор юридичних наук, професор
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4755-7474>

Ю. О. Ланцедова,

кандидат юридичних наук, доцент
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3065-8378>

А. І. Геронтъєва,

здобувачка вищої освіти другого (магістерського) рівня

СУТНІСТЬ, ПОСЛІДОВНІСТЬ ТА ІНШІ ЗАКОНОМІРНОСТІ ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ, КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ТА ЕКСПЕРТНОЇ РОБОТИ З ДОКАЗАМИ ТА ЇХ ДЖЕРЕЛАМИ У КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Національний авіаційний університет
проспект Любомира Гузара, 1, 03680, Київ, Україна
E-mail: k_kripp@ukr.net

Мета: запропоновано розвиток інноваційного розуміння сутності, послідовності та інших закономірностей процесуальної, криміналістичної та експертної роботи з доказами та їх джерелами у кримінальному судочинстві, що складається із семи основних етапів. **Методи дослідження:** порівняльно-правовий аналіз, пізнавально-аналітичний та ін. **Результати:** запропоновано вказані інновації використати в якості доктринальної, проектної законодавчої та іншої прикладної основи для ініціювання широкої коректної наукової дискусії з метою розробки загально визнаного варіанту вирішення даної проблеми. **Обговорення:** на основі аналізу основних точок зору підтримано і розвинуто запропонований у літературі варіант інноваційного розуміння сутності, послідовності та інших закономірностей процесуальної, криміналістичної та експертної роботи з доказами та їхніми об'єктивними, суб'єктивними та змішаними джерелами у кримінальному судочинстві. Звернуто увагу на наявність у цій процедурі таких основних етапів роботи, як з'ясування сутності, послідовності та інших закономірностей роботи із такими джерелами доказів, взаємопов'язане версіювання, планування та організація цієї роботи, залучення особистісних джерел та збирання трасосубстанцій і суб'єктивних, об'єктивних і змішаних документів, узагальнюючої оцінки, у тому числі й перевірки, та використання доказів у кримінальному судочинстві, а також документування процедури та обставин встановлення об'єктивних джерел (трасосубстанцій, об'єктивних документів) і суб'єктивних джерел (особистісних джерел, суб'єктивних чи змішаних документів), отримання від них доказів, їх оцінки і використання такого роду відомостей у доказуванні.

Ключові слова: збирання трасосубстанцій і документів; залучення особистісних джерел; оцінка та використання доказів; документування роботи з доказами та їх об'єктивними, суб'єктивними і змішаними джерелами.

Постановка проблеми та її актуальність. Цілеспрямований розвиток сутності, послідовності та інших закономірностей роботи з доказами та їх джерелами у кримінальному судочинстві спостерігається переважно у кри-

міналістичній науковій і навчальній літературі. У монографії Р.С. Белкіна послідовність роботи з джерелами доказів у кримінальному судочинстві була представлена одна з перших, як «собиране, исследование и оценка доказа-

тельств» [11, с. 8-9], а так зване «збирання доказів» додатково поділялося ще на «обнаружение, фиксацию, изъятие и сохранение доказательств» [11, с. 39; 12, с. 56].

Даний підхід, по суті, домінує й досі та відображений як у ч. 2 ст. 91 КПК України, згідно якої, доказування полягає у збиранні, перевірці та оцінці доказів з метою встановлення обставин, що мають значення для кримінального провадження [1], так й власне у такому ж варіанті в КПК переважної більшості країн пострадянського простору. Зокрема, у ч. 1 ст. 124 КПК Республіки Вірменія [3], ст. 102 КПК Республіки Білорусь [4], ч. 1 ст. 91 КПК Киргизької Республіки [6], ст. 85 КПК Російської Федерації [8] і ст. 85 КПК Республіки Узбекистан [10], коли у ч. 1 ст. 121 КПК Республіки Казахстан [5] та ч. 1 ст. 132 КПК Туркменістану [9] пропонується дещо інший перелік етапів доказування: збирання, дослідження, оцінка та використання доказів, а у ч. 1 ст. 99 КПК Республіки Молдова – збирання, пред'явлення, допущення та використання доказів [7]. І лише у ч. 1 ст. 138 КПК Азербайджанської Республіки у цій частині мова йде вже про дещо більш правильне у сутнісному і термінологічному відношенні отримання, перевірку та оцінку доказів [2]. У відповідних процедурних кодексах інших країн пострадянського простору дана проблема замовчується або викладається у самих загальних рисах [14, с. 74].

Аналіз досліджень і публікацій з проблеми. Власне тому заслуговує на увагу позиція авторів, які у дисертаційному дослідженні [13, с. 212-213] та у низці наступних публікацій запропонували новий і найбільш деталізований підхід із семи етапів послідовності роботи із джерелами доказів у кримінальному судочинстві [17, с. 190-191], а також довели тезу про те, що фактично знаходять чи збирають не докази, а трасосубстанції і документи як джерела доказів, особистісні джерела встановлюють, а вже потім шляхом особистого чи експертного дослідження трас і субстанцій та вивчення документів і безпосереднього чи опосередкованого спілкування із особистісним джерелом від трасосубстанцій і документів та особистісних джерел отримують певні відомості [14, с. 75]. Ці ж ві-

домості у процесі їх узагальнюючої оцінки перетворяться у докази лише тоді, коли вони будуть мати взаємопов'язану сукупність основних базисних юридичних властивостей (значимість, достовірність, доброякісність). І коли вже наявна сукупність доказів буде мати й додаткові базисні юридичні властивості (узгодженість і достатність для прийняття на їх основі певного проміжного і тим більше остаточного процесуального рішення), то докази можуть бути використані в доказуванні чи в іншій процедурі подолання певного кримінального правопорушення [14, с. 76].

Вся ж викладена процедура роботи із джерелами відомостей та із власне із самими доказами підлягає документуванню. А збиранню трасосубстанцій і документів та встановленню особистісних джерел має передувати з'ясування сутності, послідовності та інших закономірностей роботи з цими джерелами і доказами, а також взаємопов'язане версіювання, планування та організація даної роботи [14, с. 75-76]. Розглянутий підхід щодо розуміння сутності та співвідношення доказів та їхніх джерел було також підтримано С.А. Кириченком у контексті детального дисертаційного аналізу великої кількості відповідних традиційних підходів [16, с. 19-22 та ін.].

Мета статті. Подальше удосконалення та наукова апробація викладеного розуміння сутності, послідовності та інших закономірностей криміналістичної та експертної роботи з доказами та їх джерелами у кримінальному судочинстві України з метою ініціювання відповідної широкої коректної наукової дискусії та розробки загальноновизнаного варіанту вирішення даної проблеми, що є актуальною в доктринальному, проектному законодавчому й іншому прикладному криміналістичному та експертному аспекті і складає основну ціль дійсної наукової публікації.

Виклад основного матеріалу. В основу розуміння сутності, послідовності та інших закономірностей міждисциплінарної (оперативно-розшукової, криміналістичної: процесуальної, позапроцесуальної) роботи із суб'єктивними джерелами (особистісними джерелами, суб'єктивними документами), об'єктивними джерелами (трасосубстанціями, суб'єктивними і

об'єктивними документами) та змішаними джерелами (змішані документи, інші змішані джерела) доказів із дотриманням процедури використання уповноваженими та іншими суб'єктами кримінального судочинства (підозрюваними, обвинуваченими, потерпілими та ін.) технічних засобів у ході проведення слідчих (розшукових) дій з метою дотримання вимог щодо допустимості доказів [18, с. 50] доцільно покласти одну із останніх авторських варіацій вирішення відповідних проблем [14, с. 76-80; 15, с. 49], що більш правильно викласти у такій редакції:

1. З'ясування сутності, послідовності та інших закономірностей роботи із об'єктивними, суб'єктивними та змішаними джерелами доказів у кримінальному судочинстві.

2. Взаємопов'язане версіювання [висунення (побудова), аналіз, динамічний розвиток і перевірка версій], планування та організація цієї роботи із вказаними джерелами.

3. Встановлення об'єктивних і суб'єктивних джерел доказів у кримінальному судочинстві: 3.1. Залучення (пошук; виявлення: констатація автентичності, індивідуалізація; розшук; зустріч) особистісних джерел доказів у кримінальному судочинстві. 3.2. Збирання (пошук; виявлення: констатація автентичності, індивідуалізація; розшук; прийняття; закріплення; вилучення; упаковка; зберігання; транспортування; отримання зразків траси та/чи субстанції для порівняльного її особистого або експертного дослідження) трасосубстанцій. 3.3. Збирання документів у кримінальному судочинстві (здійснюється за процедурою, що є аналогічною процедурі збирання трасосубстанцій без отримання зразків).

4. Отримання доказів у кримінальному судочинстві про юридичний факт (зовнішній або внутрішній прояв ознак або властивостей людини та його дії або події чи явища, а також певного джерела: траси, субстанції; об'єктивного, суб'єктивного чи змішаного документа) в цілому або про його окрему сторону шляхом проведення окремих отримуючих процесуальних чи позапроцесуальних дій чи їх комбінації від особистісного джерела або від траси та/чи суб-

станції чи від суб'єктивного чи об'єктивного документа.

5. Оцінка, у т. ч. й шляхом перевірки, доказів у кримінальному судочинстві (визначення через аналітичну діяльність або проведенням при необхідності процесуальних чи позапроцесуальних дій чи їх комбінації з метою вирішення питання про допустимість такого роду відомостей в якості доказів у разі встановлення наявності у них невід'ємної сукупності таких їх основних базисних юридичних властивостей, як їх значимості, достовірності та доброякісності, а також таких їх додаткових базисних юридичних властивостей, як їх узгодженості та достатності в сукупності з іншими доказами для прийняття певного проміжного чи остаточного процесуального рішення у контексті подолання конкретного правопорушення).

6. Використання доказів у кримінальному судочинстві: 6.1. Вибір доказових фактів. 6.2. Групування доказів в контексті обґрунтування певного проміжного або остаточного процесуального чи іншого рішення. 6.3. Оперування доказами при обґрунтуванні або спростуванні обставин базисного, спеціального чи часткового предмета доказування або виділених доказових фактів як ланцюжка тез даного доказування. 6.4. Прийняття проміжного чи остаточного процесуального рішення у кримінальному судочинстві.

7. Документування процедури та обставин встановлення об'єктивних джерел (трасосубстанцій, об'єктивних документів) і суб'єктивних джерел (особистісних джерел, суб'єктивних чи змішаних документів), отримання від них доказів, їх оцінки і використання у доказуванні.

Доцільно підкреслити, що здійснення наскрізного документування процедури та обставин встановлення джерел доказів, отримання від них доказів, їх оцінки (перевірки) та використання у доказуванні забезпечує безперервний ланцюжок процесуального контролю за всією роботою із доказами та їх джерелами в кримінальному судочинстві.

Висновки. Викладений варіант вирішення проблем із найбільш точного визначення сутності, послідовності та інших закономірностей процесуальної, криміналістичної та експертної

роботи із джерелами доказів та доказами у кримінальному судочинстві не претендує на остаточність і створює лише належну доктринальну, законодавчу та іншу прикладну основу для остаточного вирішення даної проблеми у процесі широкої коректної наукової дискусії.

Література

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9-10. Ст. 88, зі змінами згідно із законом України № 1684-IX від 15 лип. 2021 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
2. Уголовно-процесуальний кодекс Азербайджанской Республики: Закон Азербайджанской Республики от 14 июл. 2000 г. № 907-IQ, с изм. согласно закона АР от 2 мая 2017 г. № 665-VQD. СПС *Законодательство стран СНГ: веб-сайт*. URL: http://base.spininform.ru/show_doc.fwx?rgn=11597
3. Уголовно-процесуальний кодекс Республики Армения: Закон Республики Армения от 1 сент. 1998 г. № ЗР-248, с изм. согласно закона РА от 7 июл. 2016 г. № ЗР-111. СПС *Законодательство стран СНГ: веб-сайт*. URL: http://base.spininform.ru/show_doc.fwx?rgn=7460
4. Уголовно-процесуальний кодекс Республики Беларусь: Закон Республики Беларусь от 16 июл. 1999 г. № 295-3, с изм. согласно закона РБ от 18 июл. 2017 г. № 53-3. СПС *Законодательство стран СНГ: веб-сайт*. URL: http://base.spininform.ru/show_doc.fwx?rgn=2002
5. Уголовно-процесуальний кодекс Республики Казахстан: Закон РК от 4 июл. 2014 г. № 231-V, с изм. согласно закона РК от 11 июл. 2017 г. № 91-VI. *Online.zakon.kz: веб-сайт*. URL: https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=31575852#pos=1;-107
6. Уголовно-процесуальний кодекс Кыргызской Республики: Закон Кыргызской Республики от 30 июн. 1999 г. № 62, с изм. согласно закона КР от 2 авг. 2017 г. № 167. *Online.zakon.kz: веб-сайт*. URL: https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30241915#pos=0;0&sel_link=1005533896
7. Уголовно-процесуальний кодекс Республики Молдова: Закон Республики Молдова от 14 мар. 2003 г. № 122-XV, с изм. согласно закона *Online.zakon.kz: веб-сайт*. РМ от 20 июл. 2017 г. № 163. URL: https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30397729
8. Уголовно-процесуальний кодекс Российской Федерации: федеральный закон от 18 дек. 2001 г. № 174-ФЗ, с изм. согласно ФЗ от 14 нояб. 2017 г. URL: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_34481/
9. Уголовно-процесуальний кодекс Туркменистана: Закон Туркменистана от 18 апр. 2009 г. *Online.zakon.kz: веб-сайт*. URL: https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=31344376#pos=0;200
10. Уголовно-процесуальний кодекс Республики Узбекистан: Закон Республики Узбекистан от 22 сент. 1994 г. № 2013-XII, с изм. согласно закона РУ от 14 сент. 2017 г. № ЗРУ-446. СПС *Законодательство стран СНГ: веб-сайт*. URL: http://base.spininform.ru/show_doc.fwx?rgn=1013
11. Белкин Р.С. Собираение, исследование и оценка доказательств: сущность и методы: монография. Москва: Наука, 1966. 293 с.
12. Біленчук П.Д. та ін. Криміналістика: підруч. / за ред. П.Д. Біленчука. 2-ге вид., випр. і доп. Київ: Атіка, 2001. 544 с.
13. Кириченко А.А. Основы криминалистической микрологии: дисс. ... д-ра юрид. наук; спец. 12.00.09 «Уголовный процесс и криминалистика; судебная экспертиза»; Национальная юридическая академия Украины имени Ярослава Мудрого. Харьков, 1996. 435 с.
14. Кириченко О.А., Ланцедова Ю.О., Тунтула О.С. Основы работы с джерелами антиделіктних відомостей. Лекція № 3. Курс лекцій з криміналістики: навч. посібник. 3-тє вид. Київ: Видавець Назаров О.А., 2019. 92 с. (додаток до електронного реферативно-наукового журналу «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці»). URL: <https://drive.google.com/file/d/1dyNmVqA2TFsqJIJk2uz9PF3B80QPOPy/view>
15. Кириченко О.А., Ланцедова Ю.О., Тунтула О.С. Інновації юриспруденції та законності у сфері транспорту і транспортних технологій: монографія. Варшава: RS Global Sp.z O.O., 2021.

95 с. URL: <https://monographs.rsglobal.pl/index.php/rsgl/catalog/book/37>

16. Кириченко С.А. Сутність і класифікація доказів та їх джерел у кримінальному судочинстві; генеза і можливості удосконалення: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.09 «Кримінальний процес і криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність»; Класичний приватний університет. Запоріжжя, 2009. 221 с.

17. Ланцедова Ю.О. Сутність і послідовність роботи з особистісними й речовими доказами у кримінальному судочинстві: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.09 «Кримінальний процес і криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність»; Харківський національний університет внутрішніх справ. Харків, 2009. 229 с.

18. Грекова Л.Ю., Романович І.І. Особливості застосування криміналістичної техніки в кримінальному судочинстві *The Journal of Eastern European Law / Журнал східноєвропейського права*. 2020. № 72. С. 46-52.

References

1. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy: zakon Ukrainy vid 13 kvit. 2012 r. № 4651-VI. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2013. № 9-10. St. 88, zi zminamy zghidno iz zakonom Ukrainy № 1684-IX vid 15 lipnya 2021 r. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> [The Criminal Procedure Code of Ukraine] (2012) [in Ukraine].

2. Ugolovno-processual'nyj kodeks Azerbajdzhanskoj Respubliki: zakon Azerbajdzhanskoj Respubliki ot 14 iyul. 2000 g. № 907-IQ, s izm. soglasno zakona AR ot 2 maya 2017 g. № 665-VQD. SPS Zakonodatel'stvo stran SNG: veb-sajt. URL: http://base.spininform.ru/show_doc.fwx?rgn=11597 [The Criminal Procedure Code of Republic of Azerbaijan] (2000) [in Republic of Azerbaijan].

3. Ugolovno-processual'nyj kodeks Respubliki Armeniya: zakon Respubliki Armeniya ot 1 sent. 1998 g. № ZR-248, s izm. soglasno zakona RA ot 7 iyul. 2016 g. № ZR-111. SPS Zakonodatel'stvo stran SNG: veb-sajt. URL: http://base.spininform.ru/show_doc.fwx?rgn=7460 [The

Criminal Procedure Code of Republic of Armenia] (1998) [in Republic of Armenia].

4. Ugolovno-processual'nyj kodeks Respubliki Belarus': zakon Respubliki Belarus' ot 16 iyul. 1999 g. № 295-Z, s izm. soglasno zakona RB ot 18 iyul. 2017 g. № 53-Z. SPS Zakonodatel'stvo stran SNG: veb-sajt. URL: http://base.spininform.ru/show_doc.fwx?rgn=2002 [The Criminal Procedure Code of Republic of Belarus] (1999) [in Republic of Belarus].

5. Ugolovno-processual'nyj kodeks Respubliki Kazakhstan: zakon RK ot 4 iyul. 2014 g. № 231-V, s izm. soglasno zakona RK ot 11 iyul. 2017 g. № 91-VI. Online.zakon.kz: veb-sajt. URL: https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=31575852#pos=1;-107 [The Criminal Procedure Code of Republic of Kazakhstan] (2014) [in Republic of Kazakhstan].

6. Ugolovno-processual'nyj kodeks Kyrgyzskoj Respubliki: zakon Kyrgyzskoj Respubliki ot 30 iyun. 1999 g. № 62, s izm. soglasno zakona KR 2 avg. 2017 g. № 167. Online.zakon.kz: veb-sajt. URL: https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30241915#pos=0;0&sel_link=1005533896 [The Criminal Procedure Code of Kyrgyz Republic] (1999) [in Kyrgyz Republic].

7. Ugolovno-processual'nyj kodeks Respubliki Moldova: zakon Respubliki Moldova ot 14 mart. 2003 g. № 122-XV, s izm. soglasno zakona RM ot 20 iyul. 2017 g. № 163. Online.zakon.kz: veb-sajt. URL: https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30397729 [The Criminal Procedure Code of Republic of Moldova] (2003) [in Republic of Moldova].

8. Ugolovno-processual'nyj kodeks Rossijskoj Federacii: federal'nyj zakon ot 18 dek. 2001 g. № 174-FZ, s izm. soglasno FZ ot 14 noyab. 2017 g. URL: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_34481/ [The Criminal Procedure Code of Russian Federation] (2001) [in Russian Federation].

9. Ugolovno-processual'nyj kodeks Turkmenistana: zakon Turkmenistana ot 18 apr. 2009 g. Online.zakon.kz: veb-sajt. URL: https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=31344376#pos=0;200 [The Criminal Procedure Code of Turkmenistan] (2009) [in Turkmenistan].

10. Ugolovno-processual'nyj kodeks Respubliki Uzbekistan: zakon Respubliki Uzbekistan ot 22 sent. 1994 g. № 2013-XII, s izm. soglasno zakona RU ot 14 sent. 2017 g. № ZRU-446. SPS Zakonodatel'stvo stran SNG: veb-sajt. URL: http://base.spinform.ru/show_doc.fwx?rgn=1013 [The Criminal Procedure Code of Republic of Uzbekistan] (1994) [in Republic of Uzbekistan].

11. Belkin R.S. Sobiranie, issledovanie i ocnka dokazatel'stv: sushchnost' i metody: monografiya. Moskva: Nauka, 1966. 293 s. [Collecting, research and evaluation of evidence: the essence and methods: Monograph] (Moscow 1966) [in Russian Federation].

12. Bilenchuk P.D. ta in. Kryminalistyka: pidruch. / za red. P.D. Bilenchuka. 2-ge vyd., vypr. i dop. Kyi'v: Atika, 2001. 544 s.

13. Kirichenko A.A. Osnovy kriminalisticheskoy mikrologii: diss. ... d-ra yurid. nauk; spec. 12.00.09 «Ugolovnyj process i kriminalistika; sudebnaya ehkspertiza»; Nacional'naya yuridicheskaya akademiya Ukrainy imeni Yaroslava Mudrogo. Khar'kov, 1996. 435 s. [Fundamentals of Criminalistics: Microrology: Dissertation of the Doctors of Legal Sciences] (Kharkiv 1996) [in Ukraine].

14. Kyrychenko O.A., Lantsedova Yu.O., Tuntula O.S. Osnovy roboty z dzherelamy antydeliknykh vidomostei. Lektsiia № 3. Kurs lektsii z kryminalistyky: navch. posib. 3-tie vyd. Kyiv: Vydavets Nazarov O.A., 2019. 92 s. (dodatok do elektronnoho referatyvno-naukovoho zhurnalu «Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi»). URL: <https://drive.google.com/file/d/1dyNmvAq2TFsqJJk2uz9PF3B80QP0IIy/view> [Basics of working with sources of antidelictal information: Course of lectures in Criminalistics] (Kiev 2019) [in Ukraine].

15. Kirichenko O.A., Lancedova Yu.O., Tuntula O.S. Innovaciyi yurisprudenciyi ta

zakonnosti u sferi transportu i transportnih tehnologij: monografiya. Varshava: RS Global Sp.z O.O., 2021. 95 s. URL: <https://monographs.rsglobal.pl/index.php/rsgl/catalog/book/37> [Innovations of jurisprudence and legislation in the field of transport and transport technologies] (Varshava 2021) [in Poland].

16. Kyrychenko S.A. Sutnist i klasyfikatsiia dokaziv ta yikh dzherel u kryminalnomu sudochynstvi; geneza i mozhlyvosti udoskonalennia: dys. ... kand. yuryd. nauk: spets. 12.00.09 «Kryminalnyi protses i kryminalistyka; sudova ekspertyza; operatyvno-rozshukova diialnist»; Klasychnyi pryvatnyi universytet. Zaporizhzhia, 2009. 221 s. (in Ukrainian). [The essence and classification of evidence and their sources in criminal proceedings: Genesis and opportunities for improvement: Dissertation of the Candidate of Legal Sciences] (Zaporizhzhia 2009) [in Ukraine].

17. Lantsedova Yu.O. Sutnist i poslidovnist roboty z osobystisnymi y rehovymy dokazamy u kryminalnomu sudochynstvi: dys. kand. yuryd. nauk: spets. 12.00.09 «Kryminalnyi protses i kryminalistyka; sudova ekspertyza; operatyvno-rozshukova diialnist»; Kharkivskyi natsionalnyi universytetu vnutrishnikh sprav. Kharkiv, 2009. 229 s. [The essence and consistency of dealing with personal and material evidence in criminal proceedings: Dissertation of the Candidate of Legal Sciences] (Kharkiv 2009) [in Ukraine].

18. Hrekova L.Iu., Romanovych I.I. Osoblyvosti zastosuvannia kryminalistychnoi tekhniky v kryminalnomu sudochynstvi. *The Journal of Eastern European Law / Zhurnal skhidnoevropeiskoho prava*. 2020. № 72. S. 46-52.

THE ESSENCE, SEQUENCE AND OTHER PATTERNS OF PROCEDURAL, CRIMINALISTICAL AND EXPERT WORK WITH EVIDENCE AND THEIR SOURCES IN CRIMINAL PROCEEDINGS

National Aviation University
Liubomyra Huzara Avenue, 1, 03680, Kyiv, Ukraine
E-mail: k_kpipp@ukr.net

Purpose: the development of innovative understanding of the essence, sequence and other patterns of procedural, criminalist and expert work with evidence and their sources in criminal proceedings, consisting of seven main stages. **Methods:** comparative legal analysis, cognitive-analytical, etc. **Results:** it is proposed to use these innovations as a doctrinal, projected legislative and other applied basis for initiating a broad correct scientific discussion in order to develop a generally accepted solution to this problem. **Discussion:** based on the analysis of the main points of view, the proposed in the literature version of the innovative understanding of the essence, sequence and other patterns of procedural, criminalist and expert work with evidence and their objective, subjective and mixed sources in criminal proceedings is supported and developed.

Attention is drawn to the presence in this procedure of such basic stages of work, as clarifying the nature, sequence and other patterns of work with such sources of evidence, interconnected versioning, planning and organization of this work, involvement of personal sources and collecting tracesubstances and subjective, objective and mixed documents, obtaining from these sources the evidence and their general evaluating, including verification, and using in criminal proceedings, as well as documentation of the procedure and circumstances of establishment of the subjective sources (tracesubstances, objective documents) and subjective sources (personal sources, subjective or mixed documents), obtaining evidence from them, their evaluation and use in evidence.

Key words: collecting tracesubstances and documents; establishing personal sources; evaluating and using evidence; documenting work with evidence and its objective, subjective and mixed sources.

Стаття надійшла до редакції 11.10.2021